

Landsbygds- och Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se

25 april 2025

Remiss av Jordbruksverkets rapport Reglering av veterinärpersonal med mera vid höjd beredskap

Gröna arbetsgivare är arbetsgivarorganisationen för det gröna näringslivet. Vi organiserar 4 000 företag inom skogsbruk, lantbruk, golf, trädgårdsanläggning och djursjukvård, med totalt ca 33 000 anställda. För djursjukvården är vi även branschorganisation och driver branschfrågor i sektionen Svensk Djursjukvård.

Gröna arbetsgivare har tagit del av rubricerad rapport och vill framföra följande synpunkter.

Sammanfattande kommentar

Gröna arbetsgivare välkomnar det arbete som Jordbruksverket och Livsmedelsverket har gjort med rubricerad rapport. Det är både nödvändigt och angeläget att det finns en tydlig planering och en klar ansvarsfördelning inför en kris- eller beredskapssituation, så att alla aktörer vet vad som förväntas av dem och i vilken ordning åtgärder ska vidtas.

En modell baserad på avtal och upphandling är definitivt att föredra framför tvingande lagstiftning. Frivilliga åtaganden skapar bättre förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart samarbete mellan myndigheter och den privata sektorn. Samtidigt är det avgörande att dessa avtal utformas på ett tydligt och genomarbetat sätt – både vad gäller innehåll och struktur – och att de bygger på insyn, dialog och ömsesidighet.

Gröna arbetsgivare ser positivt på att rapporten tydligt erkänner de omfattande resurser som finns inom den privata djursjukvården, både vad gäller personal och materiella tillgångar. Dessa resurser är en viktig del av totalförsvaret och måste tas tillvara på ett effektivt och genomtänkt sätt.

För att skapa tydlighet i det fortsatta arbetet vill Gröna arbetsgivare även betona behovet av en gemensam definition av vad som avses med "höjd beredskap" i detta sammanhang. En sådan definition bör vara tydlig, kommunicerad och tillämpbar, så att både offentliga och privata aktörer kan planera och agera på ett enhetligt och rättssäkert sätt.

Särskilda synpunkter på förslagen

Nedan följer Gröna arbetsgivares kommentarer på några särskilda förslag i rapporten.

6.3 Djurens hälso- och sjukvård

6.3.3 Hälso- och sjukvård i privat sektor för livsmedelsproducerande djur

Gröna arbetsgivare är positiva till att höjd beredskap integreras i verksamhetstillsynen, eftersom det tydliggör ansvaret och stärker beredskapsarbetet inom den privata sektorn. Samtidigt vill vi uppmärksamma att föreskrifterna för den nya verksamhetstillsynen ännu inte är fastställda vid tidpunkten för detta remissvar. Det råder därför osäkerhet kring vilken typ av information som kommer att efterfrågas och om den är tillräcklig för att stödja arbetet med höjd beredskap.

Det är angeläget att betona att insamling och rapportering av uppgifter kopplade till beredskap inte får innebära ökade administrativa kostnader för enskilda företag. För koncerner är det också viktigt att eventuella förändringar i krav på datasystem inte leder till onödiga kostnader eller dubbelarbete – vilket vi noterar även lyfts i rapportens kommentarer kring digitala system.

För att verksamhetstillsynen verkligen ska kunna stödja beredskapsplaneringen på ett effektivt sätt, krävs tydlighet i regelverket, god framförhållning och dialog med de berörda aktörerna i branschen. Det är också centralt att tillsynen anpassas efter de skiftande förutsättningar som råder i olika delar av landet och i olika typer av djurhållande verksamheter.

Slutligen vill Gröna arbetsgivare understryka vikten av samordning mellan tillsynsmyndigheterna och företagen i sektorn. Ett nära samarbete – särskilt under implementeringen av nya krav – är avgörande för att uppnå en praktiskt fungerande och resurseffektiv beredskap utan att äventyra företagets förutsättningar att bedriva sin ordinarie verksamhet.

6.3.4 Hälso- och sjukvård i privat sektor för sällskapsdjur samt tjänste- och servicedjur

Gröna arbetsgivare anser att den föreslagna modellen med ett beredskapssjukhus i vardera av länsstyrelsernas sex civilområden är ett välbalanserat och realistiskt förslag. Det skapar en geografiskt fördelad beredskap samtidigt som det är hanterbart ur samordnings- och resursperspektiv.

Vi vill dock framhålla vikten av att beredskapsuppdrag i största möjliga mån grundas på frivilliga avtal med aktörer inom den privata djursjukvården. Förslaget om att återinföra ett system med särskilda K-företag (krigsplacerade företag) kan i vissa fall vara ett komplement, men bör betraktas som ett andrahandsalternativ. Att genom lagstiftning ålägga enskilda företag särskilda skyldigheter i händelse av höjd beredskap kan få negativa konsekvenser för branschens förtroende och vilja att samarbeta.

Det är även avgörande att de utsedda beredskapssjukhusen inte ges strukturella konkurrensfördelar i fredstid. Ett sådant uppdrag bör inte innebära exempelvis förtur till offentliga resurser eller särskilda finansiella fördelar som påverkar konkurrensen inom den privata vårdmarknaden. Detta riskerar att skapa snedvridna villkor mellan aktörer och i förlängningen försämra kvalitet och valfrihet för djurägare.

Gröna arbetsgivare ser därför ett behov av tydliga ramar för hur ett beredskapssjukhus får verka i fredstid – både vad gäller uppdragets omfattning och hur eventuellt ekonomiskt stöd ska hanteras – för att säkerställa en transparent och rättvis konkurrenssituation.

6.3.7 Förnödenhetsförsörjning

Gröna arbetsgivare vill betona vikten av att särskilja mellan traditionella läkemedelsgrossister och de specialiserade veterinärapoteken när det gäller försörjning av förnödenheter vid höjd beredskap.

Specialiserade apotek för veterinärmedicin har inte bara annan detaljkompetens kring djurläkemedel, utan också redan i dag en fungerande infrastruktur för lagerhållning – vilket gör dem till en möjlig resurs i beredskapssystemet. Dessa aktörer (idag endast två till tre i Sverige) kan i vissa fall vara bättre lämpade än både grossister och djursjukhus att hantera lagerhållning av kritiska läkemedel för djur.

Det är viktigt att förstå att den privata djursjukvårdens försörjning av läkemedel skiljer sig från den humana vårdens på flera punkter:

- Läkemedelsomsättningen är mindre förutsägbar och bygger på säsongsvariationer och olika djurslags behov.
- Personalnärvaron och hanteringsrutiner är annorlunda, vilket innebär ökad administrativ börda vid särskild lagerhållning.

Det handlar inte om en engångskostnad att upprätta ett beredskapslager – utan om ett kontinuerligt åtagande med löpande kostnader, uppföljning och kvalitetskontroll.

Gröna arbetsgivare är positiva till en ökad beredskap genom lagerhållande funktioner, men detta måste ske under rätt villkor. Det är avgörande att en grundlig konsekvensanalys genomförs, särskilt kring:

- Placering och geografisk spridning av lager
- Dimensionering och omsättningskrav för olika läkemedel och förnödenheter

Ett decentraliserat lagringssystem med bara tre till fyra lagerplatser i landet kräver noggrann analys av hur logistiken ska fungera i praktiken – både i vardag och i kris. Dessa frågor måste beaktas i fortsatt utredning för att säkra en robust och realistisk lösning.

7.3 Lägesbilder

Gröna arbetsgivare ser positivt på att myndigheterna vill arbeta mer systematiskt med att ta fram lägesbilder för veterinär verksamhet vid höjd beredskap. En välgrundad och aktuell lägesbild är avgörande för att kunna fatta rätt beslut i ett snabbt föränderligt läge. Samtidigt efterlyser vi ett förtydligande kring flera viktiga delar av det föreslagna arbetssättet.

Det är i dagsläget oklart hur, var och när rapportering av lägesbilden ska ske, samt vem som är mottagare och ansvarig för sammanställningen. Det krävs tydligare riktlinjer för exakt vilken typ av information som förväntas rapporteras in, i vilket format, och hur frekvent detta ska ske. Detta är centralt för att kunna förbereda verksamheterna och säkerställa att rätt data finns tillgänglig i rätt tid.

Gröna arbetsgivare vill även poängtera att mycket av det dataunderlag som kan vara relevant för lägesbilden rimligen kommer att samlas in genom den verksamhetstillsyn som föreslås i rapporten. Det är därför viktigt att dessa två processer – verksamhetstillsyn och lägesbildsarbete – samordnas och att onödigt dubbelarbete undviks. Samordning säkerställer både effektivitet och kvalitet i

beslutsunderlagen, och bidrar till att minimera den administrativa belastningen på verksamhetsutövarna.

För att detta ska fungera i praktiken krävs även en robust digital infrastruktur som möjliggör säker och effektiv informationsdelning. Det är särskilt viktigt att integritetsaspekter beaktas, både för djurägare och för de företag som rapporterar in uppgifter. Klara ramar för hur information får användas och skyddas behöver finnas på plats, liksom en tydlig ansvarsfördelning mellan myndigheter och privata aktörer.

7.4 Personalförsörjning

Det är positivt att rapporten lyfter frågan om personalförsörjning, som är en av de mest kritiska delarna för att säkerställa veterinär beredskap i händelse av höjd beredskap eller kris. Samtidigt finns ett behov av ytterligare klargöranden kring hur tillgången till personal inom den privata sektorn ska hanteras och regleras.

Gröna arbetsgivare tolkar det som att den privata veterinärpersonal som kan anvisas av länsstyrelser främst är den som är knuten till beredskapsdjursjukhusen. Om så är fallet uppstår en viktig följdfråga: hur ska dessa aktörer samtidigt kunna bemanna sin ordinarie verksamhet, som fortsatt kommer vara avgörande för djurhälsa och livsmedelsproduktion även i ett krisläge? Detta riskerar att skapa betydande belastning och svårigheter i bemanningsplaneringen för företagen.

När det gäller omfördelning av personal behövs det mer konkret information: Vilka personer omfattas? Hur många rör det sig om? Hur ska detta regleras praktiskt och juridiskt? Det är också avgörande att klargöra i vilken utsträckning länsstyrelsen ska ha rätt att omfördela personal från privata aktörer till totalförsvarspliktiga uppgifter – och under vilka förutsättningar det i så fall kan ske.

För att bibehålla branschens vilja att bidra till beredskapsarbetet måste sådana åtgärder bygga på transparens, förutsägbarhet och rimliga villkor. Det krävs en tydlig ansvarsfördelning, samt ett nära samarbete med branschens aktörer för att hitta praktiska lösningar som fungerar i skarpt läge – utan att äventyra den dagliga djurhälso- och livsmedelskontinuiteten.

7.5 Prioritering och fördelning av veterinära resurser

Gröna arbetsgivare noterar att länsstyrelserna enligt förslaget ska få befogenhet att omfördela veterinärpersonal inom länet vid höjd beredskap. Vår tolkning är att denna befogenhet är begränsad till personal inom den offentliga sektorn, såsom distriktsveterinärer och andra offentligt anställda veterinärer. Det vore värdefullt med ett klargörande i rapporten för att undanröja eventuella oklarheter kring detta.

Om åtgärden däremot även skulle omfatta personal inom den privata sektorn uppstår ett antal principiellt viktiga och praktiska frågor, bland annat om arbetsrätt, tillgänglighet, och påverkan på den ordinarie vårdverksamheten. Ett sådant scenario skulle kräva tydliga ramar och en mycket nära dialog med branschens aktörer.

Gröna arbetsgivare vill därför understryka vikten av att sådana befogenheter definieras noggrant, och att eventuell involvering av privata resurser bygger på frivilliga överenskommelser, samverkan och förutsägbarhet.

7.6 Säkerställa att privata veterinärverksamheter bedriver totalförsvarsviktig verksamhet vid höjd beredskap

Gröna arbetsgivare delar uppfattningen att vissa delar av den privata veterinärverksamheten är av central betydelse för totalförsvaret, och att det därför finns behov av att säkerställa fortsatt drift även vid höjd beredskap. Att skapa rättsliga möjligheter att förplikta privata aktörer att prioritera totalförsvarsviktiga uppgifter måste dock ske med stor omsorg, och på ett sätt som beaktar både rättssäkerhet och praktiska förutsättningar.

Upphandling och avtal är det lämpligaste verktyget för att säkra dessa åtaganden enligt Gröna arbetsgivare. Det är först när tydliga och frivilligt ingångna avtal finns på plats som förpliktelser kan etableras – och dessa avtal behöver vila på ett stabilt regelverk och rimliga villkor för båda parter. Det måste också utgå en ekonomisk ersättning som motsvarar det ansvar och de kostnader som åläggs företagen.

Det är särskilt viktigt att den privata djursjukvårdsbranschen, inklusive företrädare för beredskapssjukhusen, får en reell möjlighet att vara med vid utformningen av dessa avtal. Involvering i ett tidigt skede är avgörande för att säkra att avtalen är realistiska, förankrade i branschens förutsättningar och möjliga att verkställa i praktiken.

Gröna arbetsgivare vill även betona att branschens vilja att bidra är stor – men att detta bygger på ömsesidighet, respekt för företagets roll i samhället och ett förutsägbart avtalsförhållande.

Övriga frågor

En fråga som förblir obesvarad är hur ofta avtalen med de privata företagen ska ses över eller skrivas om. Det är viktigt att säkerställa att dessa avtal är aktuella och anpassade efter förändrade förutsättningar och behov. Hur är det tänkt att denna översyn ska genomföras, och vilka tidsintervall anser ni vara lämpliga för att säkerställa att avtalen förblir relevanta och effektiva?

Vi har också en fråga gällande beredskap och utländska veterinärer verksamma i Sverige. Hur planerar man att hantera veterinärer med utländskt medborgarskap vid höjd beredskap eller kris? Dessa personer utgör en viktig resurs inom svensk djursjukvård – inte minst på beredskapsdjursjukhusen – där många är högt kvalificerade, till exempel diplomater och specialister. Det finns en risk att dessa individer lämnar landet vid en krissituation, vilket skulle kunna påverka beredskapen negativt. Finns det en strategi för att inkludera även denna grupp i beredskapsplaneringen?

I länsstyrelsernas skrivelse, som bifogades rapportutskicket, framgår det att länsstyrelserna verkar genom samordning och samverkan och att de inte har något ansvar att se till att det finns veterinärer i respektive län. Det betonas att begreppet samordna inte inrymmer några mandat att leda det vill säga att länsstyrelserna inte kan ge uppdrag till andra myndigheter, organisationer eller företag. Det återstår således att klarlägga vilken instans som har ansvaret att leda samordningen mellan olika myndigheter.

Rapportens förslag förutsätter dock att personal och resurser vid behov kan övergå till länsstyrelserna. Hur är det tänkt att detta ska fungera i praktiken? Enligt länsstyrelserna är det inte realistiskt att förvänta sig att en sådan övergång kan genomföras utan tillämpning av förfarandelagen. En rimligare lösning vid förhöjd beredskap kunde exempelvis vara att respektive

ARBETSGIVARE

beredskapsmyndighet arbetar efter egna beredskapsplaner där den egna personalen, som är experter inom myndighetens uppdrag, följer dessa planer och ges mandat att fatta beslut på andra sätt än under fredstid. Frågan kvarstår dock hur samverkan och samordning om eventuella behov ska ske med länsstyrelserna i detta sammanhang?

Med vänlig hälsning,

A handwritten signature in black ink that reads "Emma Terander".

Emma Terander

Chef Arbetsmarknad
Branschansvarig Svensk Djursjukvård
Gröna arbetsgivare
emma.terander@grona.org
08-762 72 57